

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

MARDİN SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2021 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2022

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	10
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	10
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	11
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	11
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	13
7.	DENETİM BULGULARI.....	13
8.	EKLER.....	46

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2021 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2021 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4: 2021 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	6
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri.....	7
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri.....	7
Tablo 7: Amortisman Ayrılmayan Varlıklar	19
Tablo 8: Fazla Amortisman Ayrılan Varlıklar	19
Tablo 9: Şebeke Suyu Kullanıp Su Aboneliği Olmayan Yeşil Alanlar	29
Tablo 10: Abone Yapılmayan Mahalle, Mesken ve İşyeri sayıları.....	32
Tablo 11: Çevre Temizlik Vergisi Borcu	44

KISALTMALAR

MARSU: Mardin Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü

ÇTV :  evre Temizlik Vergisi

DSİ : Devlet Su İŞleri Genel Müdürlüğü

İŐKUR : Türkiye İŐ Kururmu

K P : Kirlilik  nleme Payı

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Bazı Kurum Alacaklarının Mali Tablolarda Yer Almaması
2. Yapılandırılan Alacakların Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabında İzlenmemesi
3. Büyükşehir Belediyesinden Tahsil Edilmesi Gereken Yağmur Suyu Uzaklaştırma Giderlerinin Muhasebe Kayıtlarına Alınmaması
4. Amortisman Ayırma İşlemlerinde Hatalı Uygulamaların Bulunması
5. Geçici Kabulü Yapılan Yapım İşlerinin İlgili Maddi Duran Varlık Hesaplarında İzlenmemesi
6. Ekonomik Değer Taşıyan Bilgisayar Yazılımlarının Haklar Hesabında İzlenmemesi
7. Hurdaya Ayrılan Varlıkların Tamamına Amortisman Ayrılmaması
8. Taahhüt Hesaplarının Kullanılmaması

B. Diğer Bulgular

1. Güvence Bedellerinin Güncel Rakamlarla Kayıtlarda Yer Almaması
2. Borçlanma Stok Tutarının Yasal Limitin Üzerinde Olması
3. Bazı Abonelerin Sözleşmesinin Olmaması Nedeniyle Alacak Takibinin Yapılamaması
4. Şebeke Suyu Kullanan Bazı Park ve Bahçelerin Aboneliklerinin Bulunmaması
5. Köyden Mahalleye Dönüşen Bazı Yerlerde Aboneliklerin Tesis Edilmemesi
6. İçme Suyu Şebekesine Verilen Su Üretim Miktarlarının Ölçülmemesi
7. İçme ve Kullanma Suyu Tarifelerinin Birim Maliyetinin Altında Belirlenmesi
8. Devralınan Su Aboneliklerine Ait Güvence Bedellerinin İlgili Belediyelerden Tahsil Edilmemesi
9. Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Faydalı Tüketim Miktarına İlişkin Denetimlerin Yapılamaması
10. Yeraltı Suyu Kullanan Bazı Fabrikaların Atıksu Bedeli Aboneliklerinin Yapılmaması

11. Endüstriyel Atıksu Üreten İşletmelerin Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatı Olmaksızın Faaliyette Bulunması ve Kirlilik Önlem Payının Hesaplanmaması

12. İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması

13. Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı Sözleşmesinin Bedel İçermemesi

14. Başka Birimler Adına İzlenen Alacaklar Hesabının Kullanılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Mardin Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (MARSU), Bakanlar Kurulunun 13/03/2014 tarih ve 2014/6072 sayılı kararı ile kurulmuştur. MARSU Genel Müdürlüğü, Mardin Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

Bakanlar Kurulu kararının yayımlandığı tarihten sonra çalışmalarına başlayan Genel Müdürlük, 20.05.2014 tarihi itibarıyla teşkilatlanmasını tamamlayarak hizmete başlamıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hizmet sınırları, il mülki sınırlarına genişletilmiştir. Mardin Büyükşehir Belediyesinin il mülki sınırları içerisinde bulunan tüm ilçe ve mahalleler MARSU Genel Müdürlüğünün hizmet alanı kapsamındadır.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 5'inci maddesinde yer alan; *"Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır."* hükmü gereğince MARSU faaliyetlerini 2560 sayılı Kanun'da belirtilen esaslar dahilinde yürütmektedir.

Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumlulukları 2560 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; ana başlıklar itibarıyla Genel Müdürlüğün yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak

ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesisi kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon idaresinin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmektir.

Diğer yandan, mahalli idarelerin görev ve sorumluluklarının takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Mahalli idarelerin; denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının, bu idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin, takibi gibi faaliyetler ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü) yetkisindedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

2560 sayılı Kanun'da su ve kanalizasyon idarelerinin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak sayılmıştır.

Bahsi geçen Kanun'un 4'üncü maddesine göre Mardin Büyükşehir Belediye Meclisi, MARSU Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir. Ayrıca Genel Kurul, Mardin Büyükşehir Belediye Başkanının görüşülmesini önerdiği işleri görüşüp karara bağlar.

Yönetim Kurulu, bir başkanla beş üyeden oluşur. Büyükşehir Belediye Başkanı Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde, Genel Müdür Yönetim Kuruluna başkanlık eder. Genel Müdür ile genel müdür yardımcılarında hizmette en eski olanı, hizmette eşitlik halinde ise yaşlı olanı Yönetim Kurulunun tabii üyesidir. Yönetim Kurulunun diğer üç üyesi Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre ve Şehircilik

Bakanının onayı ile atanır.

Daire başkanları, teftiş ve kontrol kurulu başkanı ve 1'inci hukuk müşaviri genel müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve büyükşehir belediye başkanının onayı ile; müdürler, teknik elemanlar, avukatlar, müfettişler, daire başkan yardımcıları ve doktorlar genel müdürün teklifi üzerine yönetim kurulu kararı ile; Su ve Kanalizasyon İdaresinin diğer personeli ise genel müdür tarafından atanmaktadır.

MARSU Genel Müdürlüğü personeline ilişkin bir diğer düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre norm kadro ilke ve standartları Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken kararlaştırılır ve kurum norm kadroları bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.

MARSU Genel Müdürlüğünde çalışan memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olup sözleşmeli personel ise 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ile 5393 sayılı Kanun'un 49'ncü maddesine göre çalıştırılabilmektedir. İşçiler 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına ve 696 sayılı KHK kapsamında çalıştırılanlar da 696 sayılı KHK ile 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

MARSU hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	309	90
Sözleşmeli Personel	-	5
Kadrolu İşçi	258	99
Geçici İşçi	-	-
Toplam	567	194
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel		544

MARSU'nun doğrudan ve/veya dolaylı hissedarı olduğu şirket bulunmamaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 4'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre MARSU da bağlı idare olarak Mardin Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış olup mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır.

Mahalli idareler bütçe işlemlerini 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yer alan bütçe ilkeleri doğrultusunda, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirmektedir.

MARSU'nun 2021 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2021 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yılandan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	0,00	28.685.096,00	1.334.000,00	30.019.096,00	27.129.370,95	2.889.725,05	0,00
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	4.763.002,00	100.000,00	4.863.002,00	4.623.382,98	239.619,02	0,00
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	161.850.873,00	9.769.273,70	171.620.146,70	160.132.395,51	11.474.277,19	13.474,00
04	Faiz Giderleri	0,00	2.000.007,00	5.426.690,40	7.426.697,40	7.400.319,00	26.378,40	0,00
05	Cari Transferler	0,00	800.001,00	0,00	800.001,00	596.363,62	203.637,38	0,00
06	Sermaye Giderleri	0,00	96.901.021,00	-11.629.964,10	85.271.056,90	20.363.187,20	64.767.869,70	140.000,00
07	Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08	Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09	Yedek Ödenek	0,00	5.000.000,00	-5.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam		0,00	300.000.000,00	0,00	300.000.000,00	220.245.019,26	79.601.506,74	153.474,00

MARSU'nun 2021 mali yılı bütçesi ile 300.000.000,00 TL ödenek öngörülmüştür. Yıl içinde 220.245.019,26 TL bütçe gideri yapılmış, 79.601.506,74 TL ödenek iptal edilmiş, kalan 153.474,00 TL ödenek ise 2022 yılına devretmiştir.

MARSU'nun 2021 yılı Bütçesi “(A) Ödenek Cetvelinde” 300.000.000,00 TL ödenek, “(B) Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırılması” cetvelinde ise 230.000.000,00 TL gelir tahmini öngörülmüş olup gider bütçesindeki ödenek toplamı ile gelir bütçesinde tahmin edilen gelir toplamı arasındaki fark, Finansmanın Ekonomik Sınıflandırılması Cetvelindeki borçlanma ile gösterilen 70.000.000,00 TL ile giderilmiş olup bütçe denklığı sağlanmıştır.

Tablo 3: 2021 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	146.400.000,00	111.201.134,86	1.652.126,86	109.549.008,00	74,83
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	1.100.000,00	960.000,00	0,00	960.000,00	87,27
05- Diğer Gelirler	82.500.000,00	74.746.003,29	59.155,37	74.686.847,92	90,53
06- Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0
09- Red ve İadeler	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Toplam	230.000.000,00	186.907.138,15	1.711.282,23	185.195.855,92	80,52

Buna göre 2021 yılında net bütçe geliri % 80,52 seviyesinde gerçekleşmiştir. Su satış gelirlerinin beklenenin altında gerçekleşmesinden dolayı Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri %74,83 oranında gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2021 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	28.685.096,00	27.129.370,95	94,58
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	4.763.002,00	4.623.382,98	97,07
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	161.850.873,00	160.132.395,51	98,94
04- Faiz Gideri	2.000.007,00	7.400.319,00	370,01
05- Cari Transferler	800.001,00	596.363,62	74,55
06- Sermaye Giderleri	96.901.021,00	20.363.187,20	21,01
07- Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00
08- Borç Verme	0,00	0,00	0,00
09- Yedek Ödenekler	5.000.000,00	0,00	0,00
Toplam	300.000.000,00	220.245.019,26	73,42

Buna göre 2021 yılında bütçe giderleri % 73,42 seviyesinde gerçekleşmiştir. Faiz giderinde başlangıç bütçesinde öngörülen tutar % 370,01 oranında aşılmıştır. Faiz giderindeki artış oranının İller Bankasından alınan kredilerden kaynaklanmış olup ödeneği diğer ödeneklerden yapılan aktarımlarla karşılanmıştır. Diğer giderler beklenenin altında gerçekleşmiştir.

MARSU'nun bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2020 yılının 2019 yılına, 2021 yılının 2020 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2019 Yılı (TL) (A)	2020 Yılı (TL) (B)	2021 Yılı (TL) (C)	2020-2019 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2021-2020 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0	0
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	46.115.124,28	81.146.348,89	111.201.134,86	75,96	37,03
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	17.500,00	40.650,22	960.000,00	132,29	2.261,61
Diğer Gelirler	47.115.015,47	59.522.768,35	74.746.003,29	26,34	25,58
Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0	0
Toplam	93.247.639,75	140.709.767,46	186.907.138,15	50,90	32,83
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	960.355,34	1.232.140,56	1.711.282,23	28,30	38,87
Net Toplam	92.287.284,21	139.477.626,90	185.195.855,92	51,13	32,78

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2021 yılında gelirler bir önceki yıla göre 45.718.229,02 TL'lik (%32,78) artış göstermiştir. Bu çerçevede; Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinde 111.201.134,86 TL (%37,03) ve diğer gelirlerde 74.746.003,29 TL (%25,58) tutarlarındaki artışlar gelirdeki toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur. Alınan Bağış ve Yardım İle Özel Gelirlerdeki % 2.261,61 oranındaki artış ise Mardin Büyükşehir Belediyesinden MARSU'ya devredilen iş makinelerinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2019 Yılı (TL) (A)	2020 Yılı (TL) (B)	2021 Yılı (TL) (C)	2020-2019 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2021-2020 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	22.435.668,01	26.240.809,34	27.129.370,95	16,96	3,39
SGK Devlet Prim Giderleri	3.835.183,23	4.459.857,59	4.623.382,98	16,29	3,67
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	113.516.212,68	138.952.706,13	160.132.395,51	22,41	15,24
Faiz Giderleri	1.621.002,88	33.711.902,98	7.400.319,00	1.979,69	-78,05
Cari Transferler	681.225,85	277.758,71	596.363,62	-59,23	114,71
Sermaye Giderleri	41.454.947,62	34.000.246,41	20.363.187,20	-17,98	-40,11
Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0	0
Toplam	183.544.240,27	237.643.281,16	220.245.019,26	29,47	-7,32

MARSU'nun bütçe giderleri toplamı 2021 yılında 2020 yılına göre 17.398.261,90 TL (%7,32) azalmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2021 yılında personel giderlerinin 888.561,61 TL (%3,39), sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin 163.525,39 TL (%3,67), mal ve hizmet alım giderlerinin 21.179.689,38 TL (%15,24) ve cari transferlerin 318.604,91 TL (%114,71) arttığı görülmektedir. Mal ve hizmet alım giderlerindeki artış hizmet

alımı suretiyle çalışan işçilerin ücretlerinde meydana gelen artıştan kaynaklanmıştır. Her ne kadar Tablo 4’de görüleceği üzere Faiz Giderlerine ilişkin yılı içi ödenekler %370,01 oranında artmış görünse de, Bütçe Giderlerinin 3 yıllık seyri incelendiğinde Tablo 6’da da görüleceği üzere faiz giderlerinde 26.311.583,98 TL’lik (%78,05) azalış olmuştur. Bununla birlikte sermaye giderlerinde de 13.637.059,21 TL’lik (%40,11) azalış olmuştur.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın MARSU’nun faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2021 yılı Faaliyet Gideri 235.971.156,58 TL, Faaliyet Geliri 199.123.693,00 TL olup Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu ise 36.847.463,58 TL olarak gerçekleşmiştir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

MARSU’nun muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin 46’ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik’teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik’te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 484 ve 485’inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
 - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu gereği, Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve 31.12.2005 tarih ve 26040/3'üncü Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar"a uygun olarak gerçekleştirilir. Söz konusu Usul ve Esaslar, iç kontrol ve ön mali kontrol faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin işlem ve süreçleri belirlemiştir. Bunlar idarenin harcama ve mali hizmetler birimleriyle, ön mali kontrol ve iç denetimle ilgili iş ve işlemlerdir.

Bu çerçevede, Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğünce 05.02.2009 tarihli Kamu İç Kontrol Standartları Uyum Eylem Planı Rehberi yayınlanmış olup, kurumlardan iç kontrol eylem planlarını anılan Rehberine uygun olarak hazırlamaları istenilmiştir. MARSU'da bu Usul ve Esaslar ile Rehber doğrultusunda yapılması gereken

çalışmaların belirlenmesi ve bu çalışmalar için eylem planı oluşturulması amacıyla, 2021 yılı içerisinde İç Kontrol Eylem Planı hazırlanmıştır.

Kurum çalışanlarına yönelik, iç kontroller ve kamu görevlileri etik davranış ilkeleri ile ilgili eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri belli dönemlerde yapılmaktadır. Aynı zamanda “Kamu Görevlileri Etik Sözleşmesi” kurum çalışanlarınca imzalanmıştır. İdarenin hazırlamış olduğu 2020 yılı Faaliyet Raporunda harcama yetkilileri ve üst yönetici tarafından imzalanmış “İç Kontrol Güvence Beyanları” bulunmaktadır.

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devrinin sınırları belirlenmekte ve idarede görevlendirmeler görevler ayrılığı ilkesi dikkate alınarak yapılmaktadır.

İç kontrol sisteminin temel çalışmalarından biri olan iş tanımları yapılmasına ve iş süreçlerinin ve iş akış şemalarının çıkarılmasına yönelik çalışmalar yapılmamış, amaç ve hedeflerinin gerçekleşmesini engelleyebilecek iç ve dış riskler tanımlanmamıştır.

Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslara uygun olarak kurulmuş ve mevzuatta belirtilen parasal sınırları aşan tahakkuk evrakı ve sözleşme tasarıları ön mali kontrole tabi tutulmaktadır.

İdarede iç kontrol riskleri belirlenmemiş ve risklerin azaltılmasına yönelik faaliyette bulunmak üzere, İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu oluşturulmamıştır.

İç kontrol sistemi, yıllık olarak değerlendirilmemekte; İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu oluşturulmadığından iç kontrol sisteminin işleyişi ile ilgili herhangi bir rapor hazırlanmamaktadır. İlgili mevzuatta kadro ihdas edilmediği için MARSU’da iç denetçi bulunmamaktadır.

MARSU’da, kurumsal faaliyetlerin daha verimli yürütülmesi ve kaynakların etkin kullanılması için önemli bir adım olan iç kontrol sistemi tam olarak kurulmamıştır. Kurumda iç kontrol sisteminin işleyişinin değerlendirilmesine ilişkin rapor hazırlanmamaktadır. Bu nedenle sistemin geliştirilmesi ve bu konuda farkındalık yaratılması gerekmektedir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Mardin Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 2021 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Bazı Kurum Alacaklarının Mali Tablolarda Yer Almaması

MARSU'nun 2021 yılı mali tabloları ve eki belgelerin incelenmesinde; İdarenin ... Fosfat Tesislerinden alacağı tutarın mali tablolarda yer almadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Kayıt zamanı" başlıklı 50'nci maddesinde; idarelerce yapılan bütün mali işlemlerin muhasebeleştirilmesi ve her muhasebe kaydının belgeye dayanmasının şart olduğu; 60'ıncı maddesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmenin mali hizmetler birimi sorumluluğunda olduğu ve 61'inci maddesinde tüm mali işlem kayıtlarının yapılmasıyla ilgili görevin muhasebe yetkilisinde olduğu hüküm altına alınmıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'ne göre; mevzuatı gereği tahakkuk ettirilen faaliyet alacaklarının 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabında; tahakkuk ettirilen faaliyet alacaklarından takibe alınan tutarların ise 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında izlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede; ... Fosfat Tesislerine usulsüz su kullanımı sebebiyle 30.12.2015 tarih ve 5733 sayılı idari işlemle 7.438.848,00 TL, 31.05.2016 tarih ve 4365 sayılı idari işlemle de 1.578.690,00 TL olmak üzere toplam 9.018.078,00 TL borç tahakkuku yapılmıştır. İdare bu alacağını tahsil edilememesi üzerine icra yoluna başvurmuş ve alacak takipli durumuna gelmiştir. Daha sonra borçlu tarafından bu işlemin iptaline ilişkin İdare Mahkemesine açılan dava idare lehine sonuçlanarak, söz konusu karar kesinleşmiştir.

Ancak kurumun mali tabloları ve eki belgeleri incelendiğinde yukarıda bahsi geçen 9.018.078,00 TL alacağın tahakkuk ettiği 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabına ve takipli alacak durumuna geldiğinde ise bu hesaptan, 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına aktarılmadığı görülmüştür. Dolayısıyla söz konusu alacağın muhasebe kayıtlarının yapılmaması neticesinde MARSU'nun faaliyet alacakları belirtilen tutar kadar mali tablolarda eksik görülmektedir.

Bu çerçevede; idare Fosfat Tesislerinden 9.018.078,00 TL tutarındaki alacağıyla ilgili bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili hatanın 2022 yılı kayıtlarında düzeltildiği belirtilmiştir. Ancak söz konusu hata 2021 yılı mali tablolarını etkilediğinden bu husus denetim raporuna alınmıştır.

BULGU 2: Yapılandırılan Alacakların Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabında İzlenmemesi

MARSU'ya ait 2021 yılı mali tablolarının ve eklerinin incelenmesi sonucunda, yapılandırılan alacakların 122 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı yerine 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında izlendiği görülmüştür.

Belirli dönemlerde yürürlüğe giren, 6111, 6736, 7020, 7143, 7256 ve 7326 sayılı Yapılandırma Kanunları ile son ödeme tarihi geçmiş ve takibe düşen vergi, resim, harç, trafik ve idari para cezaları gibi kamuya olan borçlar için yeniden yapılandırma imkanı getirilmiştir. Bu kanunlar ile tahsil dairelerince takip edilen kamu alacaklarından kanun kapsamına girenlerin gecikme faizi, gecikme cezası gibi fer'i alacakları affedilerek, bunun yerine yurtiçi üretici fiyatları endeksine göre güncellemeler yapılmış olup, mükelleflere peşin ya da taksitli bir şekilde ödeme imkanı getirilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 122-Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabının niteliğini açıklayan 92'nci maddesinde; mevzuatı gereğince gelirlerden alacaklar hesabı veya gelirlerden takipli alacaklar hesabında kayıtlı tutarlardan içinde bulunulan mali yılsonunu geçmeyen bir süre ile tecil veya tehir edilen tutarlar ile dönem sonunda tecil ve tehir süresi bir yılın altına inen tutarların bu hesapta izlenmesi için kullanılması gerektiği;

Yönetmelik'in 222 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabının niteliğini açıklayan 166'ncı maddesinde; mevzuatı gereğince gelirlerden alacaklar hesabı veya gelirlerden takipli alacaklar hesabında kayıtlı tutarlardan bir yılı aşan bir süreyle tecil veya tehir edilen tutarların izlenmesi için kullanılması gerektiği;

ifade edilmiştir.

MARSU muhasebe kayıtları üzerinde yapılan incelemelerde; yapılandırma Kanunları kapsamında yapılandırılan ve taksitleri devam eden 4035 aboneden toplam 1.474.254,44 TL'lik idare alacağının vadesine göre 122/222 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı yerine 121-Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında izlendiği görülmüştür. Bu durum mali tablolar hakkında doğru ve güvenilir değerlendirme yapılmasına engel teşkil etmektedir.

Kamu idaresi cevabında, bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili düzeltmelerin yapılacağı belirtilmiştir.

Sonuç itibariyle yapılandırılan ve taksitleri devam eden toplam 1.474.254,44 TL tutarındaki idare alacağının muhasebe kayıtlarında 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında izlenmeyip vadesine göre 122/222 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabında izlenmesi gerekmektedir. Belirtilen muhasebe kaydının yapılmaması neticesinde, mali tablolarda 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı 1.474.254,44 TL tutarında fazla, 122/222 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı ise aynı tutarda eksik görünmesine sebep olunmuştur.

BULGU 3: Büyükşehir Belediyesinden Tahsil Edilmesi Gereken Yağmur Suyu Uzaklaştırma Giderlerinin Muhasebe Kayıtlarına Alınmaması

MARSU'nun 2021 yılı mali tabloları ve eki belgelerinin incelenmesinde; Mardin Büyükşehir Belediyesinden tahsil edilmesi gereken alacakların 139 Diğer Kurum Alacakları Hesabında takip edilmediği görülmüştür.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Yağmur sularının uzaklaştırılması" başlıklı 25'inci maddesinde; yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili tesislerin yapılması veya bu tip tesislerin işletilmesiyle ilgili harcamaların belediyelerce karşılanmak şartıyla su ve kanal idareleri tarafından yerine getirileceği belirtilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7'nci maddesinin birinci fıkrasında büyükşehir belediyelerine verilen görevler açıkça sayılmıştır. Buna göre, su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak; kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak büyükşehir belediyelerinin görevleri arasındadır. Belirtilen maddenin ikinci fıkrasında ilçe belediyelerinin görevleri sayılmıştır. İlçe belediyelerinin görevleri arasında suyla veya yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili herhangi bir hususa yer verilmemiştir. Bu kapsamda su ve kanalizasyon hizmetlerinin tek merkezden yürütülmesi için büyükşehirlerde büyükşehir belediyesine bağlı su ve kanalizasyon idareleri kurulmuştur. Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, dere ıslahını yapmak gibi görevler buna paralel olarak su idarelerine verilmiştir. Buna göre su idarelerince yağmur suları ve dere ıslahı için yapılan harcamaların büyükşehir belediyelerinden tahsil etmesi gerekmektedir.

Ayrıca Danıştay 8'inci Dairesinin 2007/7144 Esas, 2008/4125 Karar sayılı kararı da, bu harcamaların ilgili büyükşehir belediyelerinden alınması gerektiği yönündedir. Söz konusu kararda özetle; büyükşehir belediye sınırlarında her türlü altyapı hizmetlerinin yapılması ve buna ilişkin harcamaların karşılanması görevinin büyükşehir belediyelerinde olduğu, yağmur suyu drenaj kanalı yapımı dolayısıyla yapılacak harcamaların ilçe ve ilk kademe belediyesinden istenilmesinde hukuka uyarlık bulunmadığı belirtilmiştir.

2021 yılsonu itibariyle MARSU tarafından büyükşehir belediyesi sınırları dâhilinde, yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili tesislerin yapılması için toplam 15.179.582,61 TL tutarında harcama yapılmıştır. Bu tutarın Büyükşehir Belediyesinden tahsil edilmediği ve muhasebe kayıtlarında yer almadığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 13 Kurum Alacakları Hesap Grubunu tanımlayan 100'üncü maddesinde; kurumca faaliyet dönemi içinde tahsili öngörülen alacakların bu hesap grubundaki hesaplarda izleneceği belirtilmiştir. Yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili harcamaların Büyükşehir Belediyesinden tahsiline ilişkin işlemlerin 13 Kurum Alacakları Hesap Grubunda, 139 Diğer Kurum Alacakları Hesabında izlenmesi gerektiği Yönetmelik'in 107'nci maddesinde düzenlenmiştir.

Ayrıca belirtilen Yönetmelik'in 600 Gelirler Hesabının niteliğini açıklayan 368'inci maddesinde; bütçe ile ilgili olsun veya olmasın Devlet Muhasebesi Standartları Kurulu tarafından belirlenen uluslararası genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine göre tahakkuk eden her türlü gelirin, bu hesapta izlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Kamu idaresi cevabında; bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili hesaplamalar neticesinde muhasebe kayıtlarının yapılacağı belirtilmiştir.

Buna göre; söz konusu alacağın yukarıdaki Yönetmelik hükümleri gereği, 139 Diğer Kurum Alacakları Hesabına borç ve 600 Gelirler Hesabına alacak kaydı yapılarak muhasebeleştirilmesi ve Büyükşehir Belediyesinden tahsil edilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Amortisman Ayırma İşlemlerinde Hatalı Uygulamaların Bulunması

MARSU'ya ait 2021 yılı mali tablolarının ve eklerinin incelenmesi sonucunda, bazı varlık hesapları için mevzuatın öngördüğü şekilde amortisman ayrılmadığı ya da kayıtlı değerlerinden daha fazla amortisman ayrıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 25-Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubu ile ilgili "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 187'nci maddesinin (ç) bendinde, amortisman tabi varlıkların neler olduğu, bunlara ilişkin uygulanacak amortisman süre, yöntem ve oranlarına ilişkin esas ve usullerin Maliye Bakanlığınca belirleneceği, ayrılan amortismanların nasıl muhasebeleştirileceği ve varlıkların amortisman hesaplanmasına esas alınacak değerinin nasıl tespit edileceği ile ilgili hususlar hüküm altına alınmıştır.

Bu Yönetmelik'e istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığınca hazırlanan 04.11.2015 tarihli ve 29522 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Amortisman ve Tükenme Paylarına İlişkin 47 sıra numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nde maddi duran varlıklar için ayrılacak amortisman süreleri ve oranları belirlenmiştir.

Belirtilen Genel Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payına tabi tutulan varlıkların değeri" başlıklı 4'üncü maddesinde, duran varlıkların amortisman ve tükenme payına tabi değerlerinin maliyet bedeli olduğu, maliyet bedelinin ise bir varlığın satın alınması, üretilmesi veya değerinin artırılması için yapılan harcamalar veya verilen kıymetlerin toplamından oluştuğu açıklanmıştır.

Aynı Genel Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payı ayırma yöntemi" başlıklı 5'inci maddesinde de, duran varlıklar için amortisman ve tükenme payı ayrılmasında normal amortisman yönteminin uygulanacağı, bu yöntemle göre varlıklar için amortisman ve tükenme payı, varlığın yararlanma süresine göre Genel Tebliğ Eki-1'de yer alan Amortisman ve Tükenme Payı Süre ve Oranları Listesinde belirlenen oranlarda her yıl eşit olarak ayrılacağı izah edilmiştir.

Anılan Genel Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payının muhasebeleştirilmesi" başlıklı 8'inci maddesinde ise, maddi duran varlıklar için ayrılan amortisman tutarının 630 Giderler Hesabına borç, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

Ayrıca bahsedilen Yönetmelik'in 202 ve 203'üncü maddelerinde; 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabının maddi duran varlık bedellerinin ekonomik ömrü içerisinde giderleştirilmesi ve hesaba yok edilmesi için kullanılacağı, ayrılan amortisman tutarlarının ise muhasebeleştirilmesinin bu hesaba alacak, 630 Giderler Hesabına borç kaydedilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede; bazı maddi duran varlıklar için amortisman ayrılmadığı, bazı maddi duran varlıklar için ise kayıtlı değerinden daha fazla tutarda amortisman ayrıldığı görülmüştür. Bahse konu maddi duran varlıklara ilişkin bilgiler aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 7: Amortisman Ayrılmayan Varlıklar

Hesap Kodu	Hesap Kodu Tüm Düzeyler	Hesap Adı	Varlıkların Toplam Değeri	Amortismanların Toplam Değeri	Fark
251	251.01.01.00	Boru Hatları	51.651,95	0,00	51.651,95
	251.01.02.00	Enerji Nakil Hatları	671.146,06	0,00	671.146,06
	251.01.03.03	Su İsale Hatları	18.532.996,57	0,00	18.532.996,57
	251.01.04.00	Kanalizasyon Hatları	19.889.934,87	0,00	19.889.934,87
	251.01.08.00	Sulama Kanalları	30.450,00	0,00	30.450,00
	251.01.09.01	Su Kuyuları	3.306.753,57	0,00	3.306.753,57
	251.01.99.00	Diğer Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri	193.945.325,34	0,00	193.945.325,34
252	252.01.01.01.01	Hizmet Binaları	980,00	0,00	980,00
	252.01.01.01.99	Diğer	102.817.764,25	0,00	102.817.764,25
253	253.02.01	Tarım ve Ormancılık Makineleri	91.660,00	0,00	91.660,00
	253.02.08	Etiketleme ve Numaralandırma Makineleri	2.000,00	0,00	2.000,00
	253.03.05	Tıbbi ve Biyolojik Amaçlı Kullanılan Cihazlar ve Aletler	176.100,00	0,00	176.100,00

Tablo 8: Fazla Amortisman Ayrılan Varlıklar

Hesap Kodu	Hesap Kodu Tüm Düzeyler	Hesap Adı	Varlıkların Toplam Değeri	Amortismanların Toplam Değeri	Fark
253	253.02.01	Tarım ve Ormancılık Makineleri ve Aletleri	0,00	22.800,00	-22.800,00
	253.02.02	İnşaat Makineleri ve Aletleri	27.557,50	3.075.203,73	-3.047.646,23
	253.02.03	Atölye Makineleri ve Aletleri	886.647,11	892.302,70	-5.655,59
254	254.01.06	Mopet ve Motosikletler	40.254,16	84.745,60	-44.491,44
255	255.01.01	Döşeme Demirbaşları	4.442,00	5.132,00	-690,00
	255.02.01	Bilgisayarlar ve Sunucular	964.311,31	1.173.489,88	-209.178,57
	255.02.02	Bilgisayar Çevre Birimleri	721.971,28	938.598,59	-216.627,31
	255.02.03	Teksir ve Çoğaltma Makineleri	124.731,10	228.043,30	-103.312,20
	255.02.04	Haberleşme Cihazları	176.025,14	338.125,46	-162.100,32
	255.02.05	Ses, Görüntü ve Sunum Cihazları	198.333,15	376.067,69	-177.734,54
	255.02.99	Diğer Büro Makineleri ve Aletleri	288.184,46	472.450,50	-184.266,04
	255.03.01	Büro Mobilyaları	737.651,52	1.172.320,32	-434.668,80

255.03.02	Misafirhane, Konaklama ve Barınma Amaçlı Mobilyalar	27.000,00	63.050,00	-36.050,00
255.03.05	Seminer ve Sunum Amaçlı Ürünler	295,00	590,00	-295,00
255.09.01	Doğa Sporlarında Kullanılan Demirbaşlar	20,00	40,00	-20,00
255.09.03	Saha Sporlarında Kullanılan Demirbaşlar	755,25	1.510,50	-755,25
255.10.03	Yangın Söndürme ve Tedbir Cihaz ve Araçları	9.550,00	28.650,00	-19.100,00
255.99.01	Seyyar Kulübe, Kabin, Büfe ve Kafesler	81.250,00	105.700,00	-24.450,00
255.99.02	Seyyar Tanklar ve Tüpler	134.586,00	267.816,38	-133.230,38

Dolayısıyla 252 Binalar Hesabı, 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı ve 255 Demirbaşlar Hesaplarında bulunan varlıklar için hiç amortisman ayrılmaması veya fazla amortisman ayrılması sebebiyle mali tablolarda yer alan 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı, 630 Giderler Hesabı ve 590 Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu Hesabında hataya neden olduğunu ve bu hesapların gerçek durumu yansıtmadığı değerlendirilmektedir.

Kamu idaresi cevabında, bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili hesaplamalar neticesinde muhasebe kayıtlarının yapılacağı belirtilmiştir.

Sonuç itibarıyla idare tarafından maddi duran varlıklar için amortisman ayırma işlemlerinin Amortisman ve Tükenme Payları konulu 47 Sıra Numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği ile Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak yapılması ve düzenli takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Geçici Kabulü Yapılan Yapım İşlerinin İlgili Maddi Duran Varlık Hesaplarında İzlenmemesi

MARSU'ya ait 2021 yılı mali tablolarının ve eklerinin incelenmesi sonucunda; 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında takip edilen yapım işlerinden geçici kabulü yapılanlara ilişkin tutarların ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılmayıp 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında izlenmeye devam edildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına ilişkin 204'üncü maddesinde bu hesabın, yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin; geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarihte, diğer hallerde işin fiilen tamamlandığını gösteren belgenin düzenlendiği tarihte, ilgili maddi

duran varlık hesabına aktarılincaya kadar izlenmesi için kullanılacağı; hesabın işleyişine ilişkin 205'inci maddenin (b) bendinde ise; tamamlanıp geçici kabulü yapılan işlere ilişkin tutarların bu hesaba alacak, ilgili maddi duran varlık hesabına ise borç kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

Belediyenin 2021 yılsonu bilançosunda 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının 70.060.396,64 TL olduğu görülmüştür. Ancak yapılan incelemede tamamlanan 60.383.789,92 TL yatırımın ilgili maddi duran varlık hesaplarına aktarılmadığı ve bu hesapta izlenmeye devam edildiği görülmüştür. Bu durum, mali tablolarda 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının 60.383.789,92 TL fazla, ilgili maddi duran varlık hesaplarının da aynı tutarda eksik görünmesine neden olup mali tablolar hakkında doğru ve güvenilir değerlendirme yapılmasına engel teşkil etmektedir.

Kamu idaresi cevabında, bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili düzeltmelerin yapılacağı belirtilmiştir.

Netice itibariyle 2020 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere, yapım süreci tamamlanıp geçici kabulü yapılan işlere ilişkin tutarların ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılmak suretiyle mali tablolarda izlenmesinin sağlanması gerekmektedir.

BULGU 6: Ekonomik Değer Taşıyan Bilgisayar Yazılımlarının Haklar Hesabında İzlenmemesi

MARSU'nun 2021 yılı mali tabloları ve eki belgelerinin incelenmesi neticesinde; satın alınan bilgisayar yazılım ve lisans alımlarının bir kısmının 260 Haklar Hesabında izlenmesi gerekirken, 630 Giderler Hesabına kaydedilerek doğrudan giderleştirildiği tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 260 Haklar Hesabını düzenleyen "Hesabın Niteliği" başlıklı 210'uncu maddesinde; bu hesabın bedeli karşılığı edinilen hukuki tasarruflar ile belirli alanlarda tanınan kullanma ve yararlanma gibi hak ve yetkiler dolayısıyla yapılan ve ekonomik değer taşıyan harcamaların izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiş ve "Hesabın İşleyişi" başlıklı 211'inci maddesinde de haklar hesabına ilişkin borç ve alacak kayıtları gösterilmiştir. Adı geçen Yönetmelik'in 214'üncü maddesine göre, hakların maliyet bedellerinin, kullanılabilirleri süre içerisinde yok edilmesini izlemek için 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabının kullanılması gerektiği de ifade edilmiştir.

04.11.2015 tarih ve 29522 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 47 sıra Numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği’nin 6’ncı maddesinde, Maddi Olmayan Duran Varlıklar ve Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar hesap gruplarında izlenen varlıklar için amortisman oranının %100 olduğu hüküm altına alınmıştır.

Yapılan inceleme sonucunda, toplam 686.590,60 TL maliyet değerindeki bilgisayar yazılımı alımlarının 260 Haklar Hesabına kaydedilmeyip doğrudan 630 Giderler Hesabına kaydedildiği ayrıca 260 Haklar Hesabında takip edilmeyen bilgisayar yazılımlarının yıl sonunda amortisman kayıtlarının yapılamaması sonucu 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabının da eksik görünmesine sebep olduğu tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında, bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili hesaplamalar neticesinde muhasebe kayıtlarının yapılacağı belirtilmiştir.

Bu itibarla yukarıda bahsedilen mevzuat hükümleri uyarınca 2021 yılında alımı yapılan yazılım ve lisans sistemi gibi maddi olmayan duran varlıkların, 260 Haklar Hesabında izlenilmesi ve bu hesaptaki tutarların tamamına yıl sonunda amortisman ayrılması gerekmektedir.

BULGU 7: Hurdaya Ayrılan Varlıkların Tamamına Amortisman Ayrılmaması

MARSU’ya ait 2021 yılı mali tablolarının ve eklerinin incelenmesi sonucunda; hurdaya ayrılan varlıklar için yüzde yüz amortisman ayrılmadığı görülmüştür.

Taşınır Mal Yönetmeliği’nin “Kayıt zamanı, kayıt değeri ve değer tespit komisyonu” başlıklı 13’üncü maddesinin birinci fıkrasında; taşınırın edinme şekline bakılmaksızın kamu idaresince kullanılmak üzere teslim alındığında giriş; tüketime verildiğinde, satıldığında, başka harcama birimlerine devredildiğinde, bağışlandığında veya yardım yapıldığında, çeşitli nedenlerle kullanılamaz hale geldiğinde, hurdaya ayrıldığında veya kaybolma, çalınma, canlı taşınırın ölümü gibi yok olma hallerinde ise çıkış kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

47 Sıra no.lu Amortisman ve Tükenme Payları Genel Tebliği’nin “Amortisman ve tükenme payı süre ve oranları” başlıklı 6’ncı maddesinde; çeşitli nedenlerle kullanılamayan olanaklarını yitiren amortisman tabi maddi duran varlıklardan 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında izlenmesine karar verilenlerin, amortisman tabi tutulmamış kısmının tamamı için amortisman ayrılacağı belirtilmiştir.

Kurum uygulamasının incelenmesi neticesinde, çeşitli nedenlerle kullanıma imkânı kalmayan varlıklardan hurdaya ayrılmasına karar verilenlerin 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına, bu varlıkların birikmiş amortismanlarının da 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına kaydedildiği görülmüştür.

Yukarıdaki Tebliğ hükmünden de anlaşılacağı üzere bir varlık hurdaya ayrıldığında tamamı için amortisman ayrılması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Ancak MARSU'da bu kayıtların yapılmadığı görülmüştür. 2021 yılı bilançosunda 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı 529.887,84 TL, 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabı ise 3.800,00 TL'dir. Dolayısıyla hurdaya ayrılan varlıkların tamamı için amortisman ayrılmaması neticesinde 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabı 526.087,84 TL eksik görülmektedir.

Kamu idaresi cevabında, bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili çalışmaların yapılarak muhasebe kayıtlarının yapılacağı belirtilmiştir.

Hesaplar arasında uygulamada birliğin sağlanabilmesi ve amortisman ile tükenme paylarının doğru olarak hesaplanabilmesi için Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün ilgili Tebliği de dikkate alınarak bulgu konusu hususa ilişkin uygulama hatalarının düzeltilmesi gerekmektedir.

BULGU 8: Taahhüt Hesaplarının Kullanılmaması

MARSU'nun 2021 yılı mali tabloları ve eki belgelerin incelenmesinde; yüklenicilerle yapılan sözleşmelere dayanılarak girişilen ve mevzuatı gereğince bunlara ilave edilen taahhüt tutarlarının taahhüt hesaplarında izlenmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 920 Gider Taahhütleri Hesabının niteliğini ve işleyişini düzenleyen 450 ve 451'inci maddelerinde bu hesabın, yılı için geçerli sözleşmeler ile ertesi mali yıl veya yıllara geçerli olmak üzere yapılan sözleşmelere dayanılarak girişilen ve mevzuatı gereğince bunlara ilave edilen taahhüt tutarlarıyla bunlardan yerine getirilenlerin ve feshedilenlerin sözleşme fiyatlarıyla izlenmesi için kullanılacağı, girişilen taahhüt tutarları ile bunlara ilave edilen her türlü taahhüt artışının bu hesaba borç, 921 Gider Taahhütleri Karşılığı Hesabı'na alacak kaydedileceği hususu düzenlenmiştir.

Buna göre; kurumların, ihale mevzuatına göre ihale işlemleri tamamlanarak taahhüt edilen borç tutarları ile sözleşmeye ilişkin fiyat farkları ve iş artışlarının taahhüt hesaplarında izlenmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; MARSU'nun farklı yüklenicilerle imzalamış olduğu ve devam eden toplam 29.594.575,20 TL tutarındaki gider taahhüdünün 920 Gider Taahhütleri Hesabı ile 921 Gider Taahhütleri Karşılığı Hesabına muhasebe kaydının yapılmadığı görülmüştür.

Gider taahhütlerinin nazım hesaplarına kaydedilmesindeki amaç, tam açıklama ilkesi gereği mali tablolardan yararlanacak olanların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır şekilde düzenlenmesinin sağlanmasıdır. Bu taahhütlerin kaydedilmesi idarenin bu taahhütler karşısında içinde bulunduğu riski bilanço dipnotlarında göstermesi bakımından da önem arz etmektedir.

Bu nedenle, 2020 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere idarenin farklı yüklenicilerle imzalamış olduğu gider taahhütlerinin 920 Gider Taahhütleri Hesabı ile 921 Gider Taahhütleri Karşılığı Hesabı'nda muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında, bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili hatanın 2022 yılı kayıtlarında düzeltildiği belirtilmiş olup söz konusu hata 2021 yılı mali tablolarını etkilediğinden bu husus denetim raporuna alınmıştır.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Güvence Bedellerinin Güncel Rakamlarla Kayıtlarda Yer Almaması

MARSU'nun 2021 yılı mali tabloları ve eki belgelerinin incelenmesi neticesinde; alınan güvence bedellerinin güncellenmeksizin muhasebe kayıtlarında izlendiği görülmüştür.

MARSU Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nin 35'inci maddesinde; her aboneden, abone türüne göre belli bir metre-küp su miktarı tutarının güvence bedeli olarak alınacağı belirtilmiştir. 58'inci maddesinde ise abonelik sözleşmesinin iptali durumunda güvence bedelinin tüm borçların ödenmiş olması kaydıyla iade edileceği ifade edilmiştir.

Aboneler, sözleşmelerini herhangi bir nedenle sona erdirdiğinde iade edilen güvence bedeli, herhangi bir güncelleştirme işlemi yapılmadan sözleşme imzalandığı tarihteki tutar olarak iade edilmektedir. Bu durum, sözleşmenin imzalandığı tarih ile sona erdirildiği tarih

arasında önemli yıl farkı olan aboneler açısından dezavantaj oluşturmaktadır. Şöyle ki, 10 yıl önce verilen güvence bedelinin, 10 yıl sonra tarifelerdeki güncel tutarlar dikkate alınmadan iade edilmesi enflasyon göz önünde bulundurulduğunda abone açısından haksız bir durum teşkil etmektedir.

Kamu idaresinin 2021 yılı muhasebe kayıtları incelendiğinde; 430 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabı'nın 8.331.771,10 TL olduğu görülmüştür. Belli bir metreküp su miktarı tutarı olarak alınan güvence bedelleri kayda alındığı tarihteki fiyatlar üzerinden kaydedildiği ve su birim fiyatları değiştiğinde güncellenmediği tespit edilmiştir. Bu tutarın güncel su birim fiyatlarıyla güncellenmesi durumunda, idarenin abonelere olan toplam depozito ve teminat borcu 13.232.055,84 TL olmaktadır. Güvence bedellerinin güncellenmemesi neticesinde 2021 yılı bilançosunda 430 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabı 4.900.284,74 TL daha az görünmektedir. Dolayısıyla güvence bedellerinin sözleşme tarihinde tahsil edilen tutar üzerinden iade edilmesi aboneliğini sonlandıranlar açısından aleyhte bir durum ortaya çıkarmaktadır.

Kamu idaresi cevabında, bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili hesaplamalar neticesinde muhasebe kayıtlarının yapılacağı belirtilmiştir.

Sonuç olarak 2020 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere, güvence bedellerinin sözleşme tarihinde tahsil edilen tutar üzerinden iade edilmesi aboneliğini sonlandıranlar açısından aleyhte bir durum ortaya çıkarmaktadır. Buna göre güvence bedellerinin güncellenmesi ve muhasebe kayıtlarında güncel rakam üzerinden takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Borçlanma Stok Tutarının Yasal Limitin Üzerinde Olması

MARSU'ya ait 2021 yılı mali tablolarının ve eklerinin incelenmesi sonucunda, kurumun borç stokunun yasal sınırın üzerinde olduğu görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Borçlanma" başlıklı 68'inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarının, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamayacağı; bu miktarın büyükşehir belediyeleri için bir buçuk kat olarak uygulanacağı ifade edilmiştir.

Söz konusu Kanun'un 68'inci maddesine istinaden İçişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan 21.02.2005 tarih ve 45201 sayılı Genelge'ye göre de, idarenin borçlanma sınırı tespitinde; İller Bankası kredileri ve faizleri, banka kredileri ve faizleri, dış krediler ve faizleri, Hazineye olan borçlar ve faizleri, piyasa borçları (bütçe emanetleri), vergi ve sosyal güvenlik borçlarının tamamı dikkate alınmalıdır.

Belediyelerin yukarıda sayılan borç kalemlerinin toplanması suretiyle hesaplanan borç stoku; idarenin en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının yeniden değerlendirme oranıyla arttırılan miktarını aşmamalı ve toplamda belirtilen sınırın üzerinde borçlanma yapılmamalıdır.

İdarenin 2021 yılı borç stoku hesaplamasının incelenmesi neticesinde; toplam borcunun yasal düzenlemede belirtilen sınırı aştığı tespit edilmiştir.

MARSU'nun 2020 yıl sonu bütçe geliri olan 139.477.626,90 TL'ye, % 9,21'lik yeniden değerlendirme oranı uygulandığında bu tutar 152.323.516,34 TL olmaktadır. Kurumun borç stok tutarı 1.442.581.716,86 TL olup yasal borçlanma sınırı olan 152.323.516,34 TL'nin, 1.290.258.200,52 TL kadar aşıldığı görülmüştür.

Kamu idaresi cevabında; kuruluş aşamasında devreden borç yükünün ve enerji giderlerinin yüksek olduğunu, ayrıca idarenin toplum sağlığı açısından sürekli hizmet vermek zorunda olduğunu ve bu nedenlerden dolayı borçlandıklarını belirtmişlerdir.

İdarenin 2021 yılı borç stoku hesaplamasının incelenmesi neticesinde; toplam borcunun yasal düzenlemede belirtilen 152.323.516,34 TL sınırını 1.290.258.200,52 TL (11,80 kat) kadar aşıldığı görülmüştür. Borçlanmanın yasal sınırının yaklaşık 12 kat üzerine olması ve her geçen yıl daha da artması ileride idarenin asli görevlerini yerine getirmeme riskini ortaya çıkarmaktadır.

Bu itibarla; idare borç stok durumunu belirleyerek bu tutarın en son kesinleşen bütçe gelirinin yeniden değerlendirme oranında artırılmış miktarını geçirmemesi ve borç stok durumu yasal sınırın altına düşürülmeden yeni borçlanmaya gidilmemesi gerekir.

BULGU 3: Bazı Abonelerin Sözleşmesinin Olmaması Nedeniyle Alacak Takibinin Yapılamaması

Suyu fiilen tüketen ve atık su üreten kişilerden bazılarının abonelik sözleşmeleri ve eklerinin bulunmaması nedeniyle icra takip işlemlerinde güçlükler yaşandığı görülmüştür.

Belediye Su ve Kanalizasyon Hizmetlerinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik'in "Başvuru sahibinden bilgi ve belge istenmesine ilişkin hususlar" başlıklı 5'inci maddesinde; ilk su aboneliği ile bu aboneliklere ilişkin devir ve kapama işlemleri ile diğer su abonelik hizmetleri sırasında başvuru sahiplerinden istenilecek bilgi ve belgelere ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Mardin Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Abone olma koşulları ve uygulama esasları" başlıklı 8'inci maddesinde; su kullanılan yerde suyu fiilen tüketen ve atık su üreten gerçek veya tüzel kişilerin su ve kanalizasyon hizmetlerinden faydalanmak için MARSU'ya başvurarak abone sözleşmesi yapmalarının şart olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla MARSU'nun hizmetlerinden yararlanan ve karşılığında su faturası ödeyen herkesin abonelik sözleşmesinin olması gerekmektedir.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun "Takip Talebi ve Muhtevası" başlıklı 58'inci maddesinde, idarenin alacağıyla ilgili takip talebinde; borçlunun adı, soyadı, alacaklı tarafından biliniyorsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası, şöhret ve yerleşim yerinin belirtilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Ancak yapılan incelemede MARSU'da kayıtlı 175.265 aboneden 30.274'ünün abonelik sözleşmesi ve eklerinin bulunmadığı görülmüştür. Dolayısıyla sözleşme ve eklerinin olmaması nedeniyle bazı abonelerin T.C. kimlik numarası, tebligat adresi gibi bilgiler idare sisteminde yer almamaktadır. Bu durum, kurumun alacaklarıyla ilgili icra takip işlemlerinde gecikmeler ve güçlüklerin meydana gelmesine sebep olmaktadır.

Kamu idaresi cevabında, bulgu konusu hususa katılmış ve gerekli çalışmalara başlandığını belirtmişlerdir.

Sonuç itibarıyla kurum alacaklarının daha sağlıklı takip edilmesi amacıyla abonelik sözleşmesi olmayan kişilerin tespit edilip, eksik sözleşmelerin tamamlanması önem arz etmektedir.

BULGU 4: Şebeke Suyu Kullanan Bazı Park ve Bahçelerin Aboneliklerinin Bulunmaması

Mardin ili sınırları içerisinde yer alan ve şebeke suyu kullanan belediyelere ait park, bahçe, yeşil alan ve orta refüj gibi alanlarda, ilgili belediyelerin su aboneliklerinin tesis edilmediği görülmüştür.

Mardin Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Abone olma koşulları ve uygulama esasları" başlıklı 8'inci maddesinde; su kullanılan yerde suyu fiilen tüketen ve atık su üreten gerçek veya tüzel kişilerin su ve kanalizasyon hizmetlerinden faydalanmak için MARSU'ya başvurarak abone sözleşmesi yapmalarının şart olduğu belirtilmiştir.

Mezkur Yönetmelik'in "Abonelerin Gruplandırılması ve Tarife Uygulaması" başlıklı 6'ncı maddesinin yedinci fıkrasında; park, bahçe ve orta refüj tarifesi uygulanacak aboneler belirlenmiş ve belediyelere ait olan yeşil alanlarda kullanılan suyun bu tarife esaslarına göre ücretlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede aşağıdaki tabloda ayrıntısı gösterilen belediyelere ait 32 adet park ve bahçede şebeke suyu kullanılmasına rağmen aboneliklerinin olmadığı, dolayısıyla tüketilen suyun miktarı ölçülemediğinden kullanılan suyun ücretlendirilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 9: Şebeke Suyu Kullanıp Su Aboneliği Olmayan Yeşil Alanlar

Sıra No	İlgili Belediye	İlçe	Park Adı	Adresi	Su Kullanım Şekli
1	Büyükşehir Belediyesi	Midyat	Midyat Kent Parkı	Bahçelievler Mah. Mehmet Akif Ersoy Cad. Vali Parkı	Şebeke suyu
2	Büyükşehir Belediyesi	Artuklu	Yenişehir Parkı	Yenişehir Mah. Kültür Cad.	Şebeke suyu
3	Büyükşehir Belediyesi	Artuklu	Şehit Tufan Kansuva Parkı	Kabala Yolu Üzeri Otogar Yanı	Şebeke suyu
4	Büyükşehir Belediyesi	Nusaybin	Orhan Doğan Parkı	Devrim Mah. Fırat Cad.	Şebeke suyu
5	Büyükşehir Belediyesi	Nusaybin	Musa Anter Parkı	Devrim Mah. Kültür Sk.	Şebeke suyu
6	İlçe Belediyesi	Nusaybin	Şair Orhan Kemal Parkı	8 Mart Mah. Yayla Sk.	Şebeke suyu
7	İlçe Belediyesi	Nusaybin	Barış Parkı	Selahattin Eyyubi Mah. Lozan Cad.	Şebeke suyu
8	İlçe Belediyesi	Nusaybin	Demokrasi Parkı	Selahattin Eyyubi Mah. Lozan Cad.	Şebeke suyu
9	İlçe Belediyesi	Nusaybin	15 Temmuz Parkı	Abdulkadir Paşa Mah. Umut Cad.	Şebeke suyu
10	İlçe Belediyesi	Nusaybin	Demokrasi Milli Birlik Parkı	Fırat Mah. Gökmar Sk.	Şebeke suyu
11	İlçe Belediyesi	Nusaybin	Roj Parkı (İbn Havkal)	8 Mart Mah. Diyar Sk.	Şebeke suyu
12	İlçe Belediyesi	Nusaybin	Şair Ahmet Kutsi Tecer Parkı	8 Mart Mah. Diyar Sk.	Şebeke suyu
13	İlçe Belediyesi	Nusaybin	Halil İnancık Parkı	Gırnavas Mah.	Şebeke suyu
14	İlçe Belediyesi	Nusaybin	Ömer Lütfi Gürses Parkı	Gırnavas Mah. Baraj Sk.	Şebeke suyu
15	İlçe Belediyesi	Nusaybin	Tarık Buğra Parkı	Dicle Mah. Uçar Sk.	Şebeke suyu
16	İlçe Belediyesi	Nusaybin	Oğuz Atay Parkı	Devrim Mah. Nevruz Sk.	Şebeke suyu
17	İlçe Belediyesi	Nusaybin	Gülşilav Parkı	Devrim Mah. Değirmen Sk.	Şebeke suyu
18	İlçe Belediyesi	Nusaybin	Şair Sezai Karakoç Parkı	Barış Mah. Seyithan Sk.	Şebeke suyu
19	İlçe Belediyesi	Nusaybin	Şehit Medeni Konak Parkı	8 Mart Mah. Nuroj Sk.	Şebeke suyu

20	İlçe Belediyesi	Nusaybin	Şair Ergin Günçe Parkı	Zeynel Abidin Mah. Gökçe Sk.	Şebeke suyu
21	İlçe Belediyesi	Nusaybin	Şair Turgut Uyar Parkı	Çatalözü Mah. Midyat Yolu Cad.	Şebeke suyu
22	İlçe Belediyesi	Nusaybin	Ali Fuat Başgil Parkı	Devrim Mah. Sinem Sk.	Şebeke suyu
23	İlçe Belediyesi	Nusaybin	Şehit Hüseyin Çakır Parkı	Zeynel Abidin Mah. Önder Cad.	Şebeke suyu
24	İlçe Belediyesi	Nusaybin	Şehit Şivan Çetin Parkı	Devrim Mah. Midyat yolu Cad.	Şebeke suyu
25	İlçe Belediyesi	Kızıltepe	Şehit Oktay Oktar Parkı	Atatürk Mah. Mezarlık yanı 879 Sk. No:36	Şebeke suyu
26	İlçe Belediyesi	Kızıltepe	Şehit Derviş Korul Parkı	Atatürk Mah. Elbeyli Cad. No:80	Şebeke suyu
27	İlçe Belediyesi	Mazıdağı	Gazi Parkı	Kayalar Mah.	Şebeke suyu
28	İlçe Belediyesi	Mazıdağı	Meydan Parkı	Poyraz Mah	Şebeke suyu
29	İlçe Belediyesi	Mazıdağı	Mimar Sinan Parkı	Gündoğan Mah.	Şebeke suyu
30	İlçe Belediyesi	Mazıdağı	Yunus Emre Parkı	Gündoğan Mah.	Şebeke suyu
31	İlçe Belediyesi	Mazıdağı	Poyraz mahallesi 2 adet park	Poyraz Mah.	Şebeke suyu
32	İlçe Belediyesi	Mazıdağı	Spor Tesisi ve Rekreasyon Alanı	Gündoğan Mah.	Şebeke suyu

Kamu idaresi cevabında; bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili çalışmaların başladığı belirtilmiştir.

Netice itibariyle, şebeke suyu kullanılarak sulanan park, bahçe ve diğer yeşil alanlarla ilgili aboneliklerin tesis edilmesi ve tüketilen su miktarının belirlenerek ilgili idareye fatura edilmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Köyden Mahalleye Dönüşen Bazı Yerlerde Aboneliklerin Tesis Edilmemesi

Köy tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüşen ve şebeke suyu kullanılan bazı yerlerde su aboneliklerinin olmadığı görülmüştür.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un "Büyükşehir belediyesi kurulması ve sınırlarının belirlenmesi" başlıklı 1'inci maddesi ile Mardin ilinde büyükşehir belediyesi kurulmuş ve sorumluluk alanı il mülki sınırı olarak belirlenmiştir. Belirtilen maddenin üçüncü fıkrası ile mülki sınırlar içerisinde yer alan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış, köyler mahalle olarak, belediyeler ise belde ismiyle tek mahalle olarak bağlı buldukları ilçenin belediyesine katılmıştır.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 5'inci maddesine göre, bu Kanun'un diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gereken her türlü tesisi kurmak, kurulu olanları devralmak ve bir elden işletmek üzere 2014/6072 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla MARSU 2014 yılında kurulmuştur.

Mardin Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Abone olma koşulları ve uygulama esasları" başlıklı 8'inci maddesinde; su kullanılan yerde suyu fiilen tüketen ve atık su üreten gerçek veya tüzel kişilerin su ve kanalizasyon hizmetlerinden faydalanmak için MARSU'ya başvurarak abone sözleşmesi yapmalarının şart olduğu belirtilmiştir.

Yapılan incelemeler neticesinde; MARSU'nun hizmet alanında bulunan ve 6360 sayılı Kanun ile köy tüzel kişiliği kaybederek mahalleye dönüşen 307 mahallede bulunan 32.640 mesken ve 1.878 işyerinde MARSU tarafından hizmet verilmesine rağmen, bunların su aboneliklerinin yapılmadığı tespit edilmiştir. Aşağıdaki tabloda söz konusu yerlerin ilçe bazında ayrıntısı gösterilmektedir.

Tablo 10: Abone Yapılmayan Mahalle, Mesken ve İşyeri sayıları

İlçe	Abonesi Olmayan Mahalle Sayısı	Toplam Mesken	Toplam İşyeri
Artuklu	28	2.350	63
Dargeçit	4	114	0
Derik	59	9.347	283
Kızıltepe	132	12.945	1.152
Mazıdağı	22	1.845	91
Midyat	11	1.887	71
Nusaybin	46	4.043	211
Ömerli	1	21	0
Savur	4	88	7
Yeşilli	0	0	0
Toplam	307	32.640	1.878

Kamu idaresi cevabında, bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili çalışmalara başlanıldığı belirtilmiştir. Bu çerçevede aboneli olmayan tüketicilerin belirlenerek aboneliklerinin oluşturulması ve kullanılan suyun faturalandırılması önem arz etmektedir.

BULGU 6: İçme Suyu Şebekesine Verilen Su Üretim Miktarlarının Ölçülmemesi

MARSU'ya bağlı bazı su depolarından sisteme verilen su miktarlarına ilişkin ölçümlerin yapılmadığı, su kayıplarının mevzuatın öngördüğü şekilde takip edilmediği ve su birim maliyetinin hatalı hesaplandığı görülmüştür.

Orman ve Su İşleri Bakanlığınca yayımlanan, İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği'nin "Su kayıplarının tespiti" başlıklı 8'inci maddesinde; içme suyu temin ve dağıtım ile ilgili idarelerin su kayıp miktarlarını tespit etmekle yükümlü olduğu, bu bağlamda sisteme giren su hacmi ve debisinin sürekli olarak ölçülerek elde edilen verilerin elektronik ortamda muhafaza edilmesi ve şebekeden izinli tüketim miktarının belirlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede; Mardin ili sınırları içerisinde su ihtiyacını sağlamaya yönelik 973 su deposu bulunduğu, bu depolardan 12 tanesinde debimetre olduğu için sadece bu depolardan sisteme verilen su miktarının ölçülebildiği; ancak diğer 961 tane su deposunda, debimetre olmadığından sisteme verilen su miktarının ölçülemediği tespit edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Su kayıplarının azaltılması" başlıklı 9'uncu maddesinde; büyükşehir ve il belediyelerinin su kayıplarını 2023 yılına kadar %30, 2028 yılına kadar da %25 düzeyine indirmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

İdarenin sisteme verilen su miktarını ölçebildiği 12 adet su deposunda kayıp ve kaçak oranının 2021 yılı sonunda %56,30 olduğu görülmüştür. Debimetre olmayan 961 adet su deposunda ise sisteme verilen su miktarı ile ilgili herhangi bir veri olmadığı için Mardin ili sınırları içerisinde toplam su kayıpları ile ilgili sağlıklı raporlamalar yapılamamaktadır.

Ayrıca, 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Tarife tespit esasları" başlıklı 23'üncü maddesinde; su satışı, kanalizasyon tesisi bulunan yerlerdeki kullanılmış suların uzaklaştırılması ve septik çukurların boşaltılması giderleri için ayrı tarifeler yapılacağı ve bu tarifelerin tespitinde, yönetim ve işletme giderleri ile amortismanları doğrudan gider yazılan (aktifleştirilmeyen) yenileme, ıslah ve tevsi masraflarının bir kar oranı eklenerek esas alınacağı belirtilmiştir. Bununla birlikte; tarifelerin tespiti ile tahsilatla ilgili usul ve esaslar bir yönetmelik ile belirlenir, denilmiştir.

Kanun'un verdiği yetkiye istinaden çıkarılan MARSU Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Tarife tespit esasları" başlıklı 25'nci maddesinde tarife tespiti ile ilgili ayrıntılı hükümlere yer verilmiştir.

MARSU Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nde su satış tarifesi hesaplaması yapılırken, iki ana faktör üzerinde durulmuştur. Birinci ana faktör "maliyete esas toplam gider" olup, bu giderler yönetim ve işletme giderleri, amortismanlar ve aktifleştirilemeyen yenileme, ıslah ve tevsi masraflarından oluşmaktadır. İkinci ana faktör ise, üretilen ve kayıplar düşüldükten sonra yapılacağı varsayılan "ölçülebilir su satış miktarı" olduğu ifade edilmiştir.

Belirtilen Tarifeler Yönetmeliği'ne göre; bir metreküp (m³) suyun maliyeti, maliyete esas toplam gider hesaplandıktan sonra, ölçülebilir toplam su miktarına bölünmesi suretiyle bulunmaktadır. Mardin ili sınırları içerisinde işletilen 973 su deposundan 961 tanesinde debimetre olmadığından, sisteme verilen su miktarı tam olarak ölçülememektedir. Bu nedenle, suyun maliyeti hesabında ikinci ana faktör olan "ölçülebilir su satış miktarı" doğru bir şekilde tespit edilememektedir. Dolayısıyla su birim maliyeti hatalı hesaplanmış olmaktadır.

Kamu idaresi cevabında; bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili çalışmaların devam ettiği belirtilmiştir.

Sonuç olarak 2020 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere; su satış birim fiyatı belirlenirken, ilgili mevzuatın öngördüğü gibi gerçek değerlere dayanan ve sadece tarifeyi etkileyen unsurlar dikkate alınarak hesaplama yapılmalıdır. Ayrıca bu kapsamda, su depolarının tamamında su ölçümünün sağlanması ve su kayıplarının 2023 yılına kadar %30 düzeyine indirilmesi gerekmektedir.

BULGU 7: İçme ve Kullanma Suyu Tarifelerinin Birim Maliyetinin Altında Belirlenmesi

MARSU tarafından hazırlanan su satış tarifelerinin mevzuatın öngördüğü şekilde hesaplanmadığı görülmüştür.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Tarife tespit esasları" başlıklı 23'üncü maddesinde; su satışı, kullanılmış suların uzaklaştırılması, septik çukurların boşaltılması giderleri için ayrı tarifelerin belirleneceği ve bu tarifelerin tespitinde yönetim ve işletme giderleri ile amortismanları, doğrudan gider yazılan (aktifleştirilmeyen) yenileme, ıslah ve tevsi masrafları ve bir kar oranının esas alınacağı hükmüne yer verilmiştir.

Mardin Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Tarife Tespit Esasları" başlıklı 25'inci maddesinde de Kanun'a paralel olarak tarifenin belirlenmesinde iki temel faktörün esas alınacağı bunlardan birincisinin yönetim ve işletme giderleri, amortismanlar ve aktifleşmeyen yenileme, ıslah ve tevsi masrafları ile %10 karlılık oranı olduğu; ikinci ana faktörün ise ölçülebilir su miktarı olduğu belirtilmiştir.

Ancak yapılan incelemede idarece belirlenen su satış tarifelerinin yukarıdaki mevzuat hükümlerinde belirtildiği şekilde yönetim ve işletme giderleri, amortismanlar ve aktifleşmeyen yenileme, ıslah ve tevsi masrafları ile %10 karlılık oranı esas alınarak oluşturulmadığı, sadece harcama birimlerinin yıl içerisinde yapmış oldukları cari harcamalar üzerinden hesaplandığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla cari harcamalar üzerinden belirlenen su tarifeleri yatırım harcamalarından kaynaklı amortismanları kapsamamakta ve su birim maliyetinin olması gerekenden daha düşük hesaplanmasına sebep olmaktadır.

Kamu idaresi cevabında, bulgu konusu hususa katılmış ve bulguda yer alan mevzuat hükümlerine riayet edileceği belirtilmiştir.

Sonuç itibariyle su satış maliyetinin 2560 sayılı Kanun ile MARSU Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği hükümlerine göre maliyet esası gözetilerek hesaplanmalı ve bu kapsamda tarifeler düzenlenmelidir.

BULGU 8: Devralınan Su Aboneliklerine Ait Güvence Bedellerinin İlgili Belediyelerden Tahsil Edilmemesi

MARSU'nun 2021 yılı mali tabloları ve eki belgelerinin incelenmesinde; 6360 sayılı Kanun uyarınca ilçe/belde belediyelerinin devretmesi gereken su güvence bedellerini, MARSU'ya devretmediği görülmüştür.

12.11.2012 tarih ve 6360 sayılı On Dört ilde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Geçici 1'inci maddesinin üçüncü fıkrasında; tüzel kişilikleri kaldırılan belediye ve köylerin; personeli, her türlü taşınır ve taşınmaz malları, hak, alacak ve borçlarının, komisyon kararıyla ilgisine göre ilk mahalli idareler genel seçimi itibarıyla bakanlıklara, büyükşehir belediyesi, bağlı kuruluşu veya ilçe belediyesine devredileceği, hükmüne yer verilmiştir.

6360 sayılı Yasa ile büyükşehir olan Mardin'de, 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun gereği su ve kanalizasyon ile ilgili hüküm ve tasarruflar MARSU'ya devredilmiştir. Daha önce Mardin ili dahilinde ilçe belediye başkanlıkları bünyesinde faaliyet gösteren su birimlerinin görevi, 30 Mart 2014 tarihinden itibaren sona ermiştir. İlçe belediyelerinin su birimleri ile ilgili borç, alacak ve taşınmazları ile su ve atık su abone sözleşmeleri Devir, Tasfiye ve Paylaştırma Komisyonu marifetiyle MARSU'ya devredilmiştir. Dolayısıyla su ve atık su aboneliğine ait emanet niteliğinde olan, emanet hesaplarda kaydedilip izlenmesi gereken ve abonelik sözleşmesinin bir gereği olan depozito/teminat/güvence bedelleri adı altında daha önceki yıllarda ilgili kurumlarca alınan tutarların da MARSU'ya devredilmesi gerekmektedir. Ancak Kurum hesaplarının incelenmesinde, su ve atık su aboneliğine ait emanet niteliğinde olan, emanet hesaplarda kaydedilip izlenmesi gereken ve abonelik sözleşmesinin bir gereği olan depozito/teminat/güvence bedelleri adı altında daha önceki yıllarda ilgili kurumlarca alınan tutarların MARSU'ya gönderilmediği belirlenmiştir.

Anılan mevzuat hükümleri gereği, 30 Mart 2014 tarihinden önce ilçe belediyeleri tarafından tahsil edilen su abone sözleşmelerine ilişkin güvence bedellerinin, MARSU tarafından takip ve tahsil işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 9: Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Faydalı Tüketim Miktarına İlişkin Denetimlerin Yapılmaması

Mardin ili sınırları dâhilinde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) tarafından sondaj izni verilen kuyulardan tüketim miktarına ilişkin denetimlerin yapılmadığı görülmüştür.

167 sayılı Yer altı Suları Hakkında Kanun'un "İlan edilmiş yeraltı suyu işletme sahaları içinde kuyu açılması" başlıklı 4'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında; kuyu açan kimsenin, bulunan suyun ancak kendi faydalı ihtiyaçlarına yetecek miktarını kullanmaya yetkili olduğu, bu miktarı aşan suların 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine uyularak il özel idarelerince kiraya verileceği, faydalı ihtiyaç miktarının, tahsis edilecek maksada göre ilgili bakanlıkların mütalaası alınmak suretiyle, DSİ tarafından tayin ve tespit edileceği hükme bağlanmıştır.

Yukarıdaki mevzuat hükmünden de anlaşılacağı üzere DSİ tarafından sondaj izni verilen kuyulardan, izin verilen kişiye faydalı ihtiyaç miktarı belirlenecek ve bu miktarı aşan kısmın ayrıca ölçülerek 2886 sayılı Kanun hükümlerine göre kiraya verilmesi gerekmektedir. 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir olan Mardin'de ise il özel idaresi kaldırılmış ve bu idarenin suyla ilgili tüm işleri MARSU'ya devredilmiştir. Dolayısıyla sondaj izni verilen kuyulardan tüketim miktarına ilişkin takibin de MARSU tarafından yapılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede DSİ Diyarbakır Bölge Müdürlüğüne Mardin il sınırlarında sondaj izni verilen 6013 adet kuyudan faydalı tüketim miktarının DSİ veya MARSU tarafından ölçülmediği görülmüştür. Kullanılan su miktarının takip edilmemesi; MARSU'nun belli bir kira gelirinden mahrum kalmasının yanında, yer altı su rezervlerinin hızlı tükenmesi, yerin çökmesi ve obrukların oluşması, tarım topraklarının tuzlanması ve çoraklaşması gibi birçok olumsuz çevresel durumun meydana gelmesine sebep olmaktadır.

Kamu idaresi cevabında, bulgu konusu hususa katılmış ve bulguda yer alan mevzuat hükümlerine riayet edileceği belirtilmiştir.

Bu itibarla DSİ tarafından sondaj izni verilen kuyulara ilişkin faydalı tüketim miktarlarının DSİ ile ortaklaşa bir çalışmayla belirlenmesi, aşan su miktarının belirli bir bedel karşılığı kiralanması ve yeraltı su kaynaklarının korunmasıyla ilgili gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

BULGU 10: Yeraltı Suyu Kullanan Bazı Fabrikaların Atıksu Bedeli Aboneliklerinin Yapılmaması

Şehir şebeke suyu haricinde, kendi imkânlarıyla kuyu ve benzeri yerlerden elde edilen suyu kullanan bazı büyük işletmelerin atıksu bedeli ödemediği görülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "İzin alma, arıtma ve bertaraf etme yükümlülüğü" başlıklı 11'inci maddesinin dördüncü fıkrasında; atıksuları toplayan kanalizasyon sistemi ile atıksuların arıtıldığı ve arıtılmış atıksuların bertarafının sağlandığı atıksu altyapı sistemlerinin kurulması, bakımı, onarımı, ıslahı ve işletilmesinden; büyükşehirlerde su idarelerinin sorumlu olduğu;

Aynı maddenin altıncı fıkrasında ise atıksu altyapı sistemlerini kullanan ve/veya kullanacaklar, bağlantı sistemlerinin olup olmadığına bakılmaksızın, arıtma sistemlerinden sorumlu yönetimlerin yapacağı her türlü yatırım, işletme, bakım, onarım, ıslah ve temizleme harcamalarının tamamına kirlilik yükü ve atıksu miktarı oranında katılmak zorunda olduğu, bu hizmetlerden yararlananlardan, belediye meclisince ve bu maddede sorumluluk verilen diğer idarelerce belirlenecek tarifeye göre atıksu toplama, arıtma ve bertaraf ücreti alınacağı ve bu fıkra uyarınca tahsil edilen ücretlerin atıksu ile ilgili hizmetler dışında kullanılmayacağı belirtilmiştir.

MARSU Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Şebeke Suyu Haricinde Su Kullanan Atıksu Aboneleri" başlıklı 23'üncü maddesinde; şehir şebeke suyu haricinde, kendi imkânlarıyla kuyu ve benzeri yerlerden elde ettikleri suyu, kullanıp atan özel ve tüzel kişiler de abone türlerine göre atıksu bedeli ödemek durumunda olduklarından MARSU'ya müracaat ederek abone sözleşmesi yapmak zorunda olduğu belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Kanal Bağlantısı Olmayan Aboneler" başlıklı 24'üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendinde; MARSU'nun su ve kanalizasyon hizmetlerinden yararlanmamasına rağmen; su kullanan ve atıksularını doğrudan veya dolaylı olarak kanala, alıcı ortamlara deşarj eden mesken, resmi daire, tesis, işletme gibi yerler özellikleri dikkate alınarak varsa sayaçla ölçülen sarfiyat üzerinden veya 23'üncü maddedeki yöntemlerle hesaplanan su tüketimi üzerinden kullanılmış suların uzaklaştırılması bedeli alınacağı ifade edilmiştir.

Ayrıca MARSU Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nin 24'üncü maddesinin üçüncü fıkrasının b bendinde geçen “MARSU'nun su ve kanalizasyon hizmetlerinden yararlanmamasına rağmen” ibaresinin iptaline ilişkin açılan davada, Danıştay 8'inci Dairesi 2021/1394 sayılı Kararı ile söz konusu hükmün hukuka ve mevzuat hükümlerine aykırı bulunmadığına karar vermiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden ve Danıştay Kararı'ndan da anlaşılacağı üzere alıcı ortama deşarj edilen atık suların nihai bertarafı ve uzaklaştırılması suretiyle zararsız hale getirilmesinin MARSU'nun görevi olduğu, dolayısıyla su ve kanalizasyon hizmetlerinden yararlanmayan ve kendi imkânlarıyla elde ettiği suyu kullanarak atıksu üreten kişilerin de kullanılmış sular için uzaklaştırma bedeli ödemesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede Mardin ili sınırlarında üretim yapan ve kanalizasyon sistemine bağlı olmayıp alıcı ortama atıksu deşarj eden; fosfat fabrikası, tavuk çiftliği, çimento fabrikası ve benzeri işletmelerin atıksu aboneliğinin olmadığı görülmüştür.

Kamu idaresi cevabında, bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili çalışmaların devam ettiği belirtilmiştir.

Bu itibarla, kendi imkanlarıyla elde edilen suyu kullanarak atıksu üreten ve bu atıksuları alıcı ortama deşarj eden mesken, resmi daire, tesis, işletme gibi yerlerin özellikleri dikkate alınarak abonelikleri oluşturulmalıdır.

BULGU 11: Endüstriyel Atıksu Üreten İşletmelerin Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatı Olmaksızın Faaliyette Bulunması ve Kirlilik Önlem Payının Hesaplanmaması

Mardin ili sınırlarında endüstriyel atıksu üreten işletmelerce alınması gereken Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatını almaksızın faaliyette bulunduğu ve kirlетici parametre değerleri deşarj kısıtlamalarının üzerinde olan endüstri kuruluşlarından kirlilik önlem payı (KÖP) ile ilgili işlemlerin yapılmadığı görülmüştür.

Mardin Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Atıksuların Kanalizasyon Şebekesine Bağlantı Yönetmeliği'nin 2'nci maddesinde; “Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatı”, MARSU Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen ve endüstriyel atıksuların kanalizasyon şebekesine bağlanma ve/veya boşaltılma koşullarını belirleyen belge; “Kirlilik Önlem Payı (KÖP)” ise atıksulardaki kirlетici parametre değerleri deşarj kısıtlamalarının üzerinde olan endüstri kuruluşlarının ödemek zorunda oldukları meblağ şeklinde tanımlanmıştır.

Anılan Yönetmelik'in "Endüstriyel Atıksuların Kanalizasyon Şebekesine ve Alıcı Ortama Deşarj Koşullarını" düzenleyen IV. Bölümünün "Şebeke/Kuyusuyu Abonesi Durum Tespit Esasları" başlıklı 10'uncu maddesinde, MARSU sorumluluk alanı içerisinde bulunan kurulu her endüstri atıksu kaynağında, en az iki teknik elemanı tarafından durum tespit çalışmaları yaptırılacağı, anılan endüstrinin; isim, üretim, hammadde, su, atıksu, kanal durumu ve arıtma önlemleri ve benzeri açılardan inceleneceği ve sonucunda bir rapor tanzim edileceği düzenlenmiştir.

İnceleme sonucunda işyerinden endüstriyel nitelikte atıksu kaynaklandığı tespit edilirse, söz konusu işyerinin atıksu abonesi yapılması işlemlerine başlanılmalı ve dâhil olduğu endüstri kategorisi Çevre Kanunu Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nde verilen sınıflandırmalar çerçevesinde tespit edilmelidir.

Sınıflandırma işleminden sonra işyerinde yapılan tespitler veya literatür bilgileri ile atıksularının kirleticiliği belirlenmeli, atıksu niteliklerinin belirlenmesini takiben işyerinin deşarj kısıtlamaları, kanalizasyona deşarj durumuna göre tespit edilmeli, atıksuyun kirleticilik nitelikleri birlikte değerlendirilerek o işyeri için esas alınacak kirletici parametre ve kirlilik katsayısı belirlenmelidir.

Yukarıdaki tespitlerden sonra firma atıksu abonesi olarak kaydedilerek, kirlilik önlem payı tahakkuku işlemlerine başlanmalıdır. Akabinde Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatı düzenlenmekte ve ilgili Yönetmelik'te belirtilen iş ve işlemlerim yürütülmesine devam edilmelidir.

Anılan Yönetmelik'in "Kirlilik Önlem Payı" başlıklı 23'üncü maddesinde; endüstriyel nitelikte atıksu kaynağı olan her kuruluşun buldukları mahalde kanalizasyon şebekesi olsun ya da olmasın, atıksularındaki kirletici parametre değerleri deşarj kısıtlamalarının üzerindeki değerlerde olduğu sürece MARSU Genel Müdürlüğü tarafından saptanan oranlar dahilinde KÖP ödemek zorunda olduğu belirtilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere endüstriyel atıksu üreten işletmelerin atıksuları alıcı ortama deşarj koşullarını belirleyen bağlantı kontrol ruhsatı alması gerektiği ve kirletici parametre değerlerini aşan kısım için KÖP bedeli ödeneceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede il sınırları içerisinde faaliyet gösteren sadece 3 idarenin bağlantı kalite kontrol ruhsatına sahip olduğu başta bazı endüstriyel kuruluşlar olmak üzere, oto yıkama merkezleri, halı yıkama merkezleri, akaryakıt istasyonları gibi daha birçok işletmenin bu

belgeyi almadan faaliyette bulunduğu ve KÖP bedeliyle ilgi işlemlerin yapılmadığı görülmüştür.

Kamu idaresi cevabında; bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili çalışmaların devam ettiği belirtilmiştir.

Bu itibarla, Mardin ili sınırlarında faaliyet gösteren endüstriyel atıksu üreticilerinin belirlenerek bağlantı kalite kontrol ruhsatı verilmesi ve kirletici parametre değerlerini aşan atıksu üreticilerinden KÖP bedeli alınması gerekmektedir.

BULGU 12: İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmaması

MARSU'da çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "Çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2021 yılında 555 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığı'nın 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelge'sinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede MARSU'da görev alan kadrolu 98 işçiden 26'sının 100 ile 200 gün arasında, 24'ünün 200 ile 300 gün arasında, 19'unun 300 ile 400 gün arasında ve 13'ünün de 400 günden fazla kullanmadığı izinlerinin olduğu tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Kamu idaresi cevabında, bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili tüm birimlerin uyarıldığı belirtilmiştir.

Bu itibarla, MARSU'da çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve idareye ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması sağlanmalıdır.

BULGU 13: Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı Sözleşmesinin Bedel İçermemesi

MARSU ile Mardin Kent A.Ş. arasında imzalanan farklı nitelikteki 550 kişilik personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı sözleşmesinin bedelsiz olarak düzenlendiği tespit edilmiştir.

24.12.2017 tarih ve 30280 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile 4734 sayılı Kanun'un 62'nci maddesinin (e) bendinde değişiklik yapılarak belediyelerinde kendi bütçelerinden personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı veya niteliği itibarıyla bu sonucu doğuracak şekilde alım yapamayacağı ve yine aynı KHK'nın 126'ncı maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek madde 20 ile personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımlarını 4734 sayılı Kanun'un 22'nci maddesindeki limit ve şartlar ile 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki sınırlamalara tabi olmaksızın doğrudan hizmet alımı yoluyla kendi şirketlerine gödürebilecekleri hüküm altına alınmıştır.

Bu Kararname uyarınca 28.04.2018 tarih ve 30405 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımlarının Gödürülmesine İlişkin Usul ve Esaslarda; personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı ihalelerine dayalı sözleşmeler kapsamında çalıştırılanların, sürekli işçi kadrolarına veya mahalli idare şirketlerinde işçi statüsüne geçirilmesine ilişkin düzenleme ve açıklamalar yapılmıştır. Anılan mevzuat hükümlerinde, bu kapsamdaki hizmet alımlarında taraflar arasında sözleşme imzalanmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir.

Bu kapsamda yapılacak personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerin bedelinin tespitinde ise Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin yaklaşık maliyetin belirlenmesi hükümlerine uyulmasının zorunlu olduğu, bu Usul ve Esaslarda hüküm bulunmayan hallerde adı geçen Yönetmelik ile eki Hizmet İşleri Genel Şartnamesi ve ilgili diğer mevzuat hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Bahsedilen mevzuatlar 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na dayanak alınarak hazırlanmış olup, 4735 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde ise sözleşmenin bedeli, süresi ve türünün sözleşmede yer alması gereken zorunlu unsurlardan olduğu belirtilmiştir. Yönetmelik'in eklerinden Hizmet Alımlarına Ait Tip

Sözleşme'nin 6'ncı maddesinin dipnotunda sözleşme türü ve bedelinin nasıl belirleneceği açıkça ifade edilmiştir. Dolayısıyla sözleşmenin bedel içermesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede sözleşmenin bedelsiz imzalandığı görülmüştür. Bu durum kesilmesi gereken damga vergisinin hesaplanmasına da imkan vermemektedir. Dolayısıyla MARSU ile Mardin Kent A.Ş. arasında imzalanan personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı sözleşmesinin bedel içerecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili düzeltmelerin yapılacağı belirtilmiştir.

BULGU 14: Başka Birimler Adına İzlenen Alacaklar Hesabının Kullanılmaması

MARSU'ya ait 2021 yılı mali tablolarının ve eklerinin incelenmesi sonucunda; kurumun diğer belediyeler adına tahsil ettiği çevre temizlik vergilerinin (ÇTV) 948 Başka Birimler Adına İzlenen Alacaklar Hesabında izlenmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 948 Başka Birimler Adına İzlenen Alacaklar Hesabının niteliğini ve işleyişini düzenleyen 471 ve 472'nci maddelerinde bu hesabın; su ve kanalizasyon idarelerince belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan konutlara ilişkin olarak tahsil ettiği çevre temizlik vergisi ile bu verginin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil ettiği gecikme zammının ödeneceği güne kadar izlenmesi için kullanılacağı, söz konusu tutarların bu hesaba borç, 949 Başka Birimler Adına İzlenen Alacak Emanetleri Hesabına alacak kaydedileceği hususu düzenlenmiştir. Buna göre; su ve kanalizasyon idarelerinin su tüketim bedelleri dikkate alınarak tahsil ettikleri çevre temizlik vergilerini belirtilen nazım hesaplarda izlenmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; MARSU'nun 31.12.2021 tarihi itibarıyla ayrıntısı aşağıda gösterilen belediyelere toplam 20.417.497,29 TL tutarındaki çevre temizlik vergisi borcunun 948 Başka Birimler Adına İzlenen Alacaklar Hesabı ile 949 Başka Birimler Adına İzlenen Alacak Emanetleri Hesabına muhasebe kaydının yapılmadığı görülmüştür.

Tablo 11: Çevre Temizlik Vergisi Borcu

İdare Adı	Çevre Temizlik Vergisi Tutarı (TL)
Mardin Büyükşehir Belediyesi	348.724,42
Artuklu Belediyesi	9.765.436,19
Kızıltepe Belediyesi	3.630.223,72
Midyat Belediyesi	3.174.494,19
Nusaybin Belediyesi	2.053.796,54
Mazıdağı Belediyesi	336.559,00
Dargeçit Belediyesi	280.139,79
Derik Belediyesi	161.438,27
Ömerli Belediyesi	293.806,11
Yeşilli Belediyesi	188.078,39
Savur Belediyesi	184.800,67
Toplam	20.417.497,29

Diğer belediyeler adına tahsil edilen çevre temizlik vergisinin ilgisine ödeneceği zamana kadar nazım hesaplarına kaydedilmesindeki amaç, tam açıklama ilkesi gereği mali tablolardan yararlanacak olanların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır şekilde düzenlenmesinin sağlanmasıdır. Bu borçların kaydedilmesi idarenin bu borçlar karşısında içinde bulunduğu riski bilanço dip notlarında göstermesi bakımından da önem arz etmektedir.

Bu nedenle, idarenin farklı belediyelere olan toplam 20.417.497,29 TL tutarındaki çevre temizlik vergisi borcunun 948 Başka Birimler Adına İzlenen Alacaklar Hesabı ile 949 Başka Birimler Adına İzlenen Alacak Emanetleri Hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; bulgu konusu hususa katılmış ve konu ile ilgili hatanın 2022 yılı kayıtlarında düzeltileceği belirtilmiş olup söz konusu hata 2021 yılı mali tablolarını etkilediğinden bu husus denetim raporuna alınmıştır.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: ÖNCEKİ YIL/YILLAR SAYIŞTAY DENETİM RAPORUNA İLİŞKİN İZLEME FORMU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Güvence Bedellerinin Güncel Rakamlarla Kayıtlarda Yer Almaması	2020	Yerine Getirilmedi	Söz konusu husus “Diğer Bulgular” bölümünde Bulgu 1’de bulgu konusu yapılmıştır.
İçme Suyu Şebekesine Verilen Su Üretim Miktarlarının Ölçülmemesi	2020	Yerine Getirilmedi	Söz konusu husus “Diğer Bulgular” bölümünde Bulgu 6’da bulgu konusu yapılmıştır.
İşçilere Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması	2020	Yerine Getirilmedi	Söz konusu husus “Diğer Bulgular” bölümünde Bulgu 12’de bulgu konusu yapılmıştır.

Taşınmaz Kayıt İşlemlerinin Tamamlanmaması	2020	Tam Olarak Yerine Getirildi	Taşınmazların maliyet bedeli üzerinden, maliyet bedeli belirlenemeyenler ise rayiç değerleri üzerinden kayıtlara alınarak 17.03.2021 Tarih ve 1453 Nolu yevmiyede 300 adet Taşınmaz Kayıt İşlemleri yapılmıştır.
Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında İzlenen ve Geçici Kabulleri Yapılan İşlerin İlgili Varlık Hesaplarına Aktarılmaması	2020	Yerine Getirilmedi	Söz konusu husus “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde Bulgu 5’de bulgu konusu yapılmıştır.
Taahhüt Hesaplarının Kullanılmaması	2020	Yerine Getirilmedi	Söz konusu husus “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde Bulgu

			8'de bulgu konusu yapılmıştır.
--	--	--	--------------------------------------